

Praktische handleiding FSMA_2025_13 van 9/09/2025

Praktische handleiding voor de verzekeringstussenpersonen met betrekking tot de algemene risicobeoordeling inzake witwassen van geld en de financiering van terrorisme (Stap 1 van de risicogebaseerde benadering)

Toepassingsgebied:

- De verzekeringsmakelaars die hun beroepsactiviteiten uitoefenen in één of meerdere levensverzekeringstakken.
- De andere verzekeringstussenpersonen (agenten) die hun beroepsactiviteiten uitoefenen in één of meerdere levensverzekeringstakken en die buiten elke exclusieve agentuurovereenkomst werken.
- De in België gevestigde bijkantoren van personen die gelijkwaardige werkzaamheden uitoefenen die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat.

Samenvatting/ Doelstellingen :

Deze praktische handleiding en zijn bijlage, de tabel « Mijn algemene risicobeoordeling », vormen een instrument met als doel de hierboven genoemde verzekeringstussenpersonen te helpen bij de realisatie van hun algemene risicobeoordeling inzake witwassen van geld en de financiering van terrorisme ("WG/FT"). Deze algemene risicobeoordeling omvat de identificatie en de evaluatie van de risico's van WG/FT waaraan hun activiteit is blootgesteld en, in het verlengde van deze evaluatie, de definiëring van de risicocategorieën.

Structuur :

1.	TOEPASSINGSGBIED	2
2.	DOEL VAN DE PRAKTISCHE HANDLEIDING EN TABEL « Mijn algemene risicobeoordeling »	2
3.	MIJN ALGEMENE RISICOBEOORDELING.....	3
3.1.	Identificatie van de WG/FT-risico's.....	3
3.2.	Evaluatie van de geïdentificeerde WG/FT-risico's	4
3.2.1.	WG/FT-risicobeoordeling binnen elke categorie	4
3.2.2.	Beoordeling van het WG/FT-risiconiveau in verband met elke situatie	5
3.3.	Definitie van de risicocategorieën	6

1. TOEPASSINGSGEBIED

De praktische handleiding is opgesteld voor verzekeringstussenpersonen die onderworpen zijn aan de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten (hierna de « wet 18 september 2017 »), te weten:

- de verzekeringsmakelaars die hun professionele activiteiten uitvoeren in één of meerdere levensverzekeringstakken (takken 21 t.e.m. 29);
- de andere verzekeringstussenpersonen (agenten) die hun beroepsactiviteiten uitoefenen in één of meerdere levensverzekeringstakken en die buiten elke exclusieve agentuurovereenkomst werken;
- de in België gevestigde bijkantoren van personen die gelijkwaardige werkzaamheden uitoefenen die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat.

2. DOEL VAN DE PRAKTISCHE HANDLEIDING EN TABEL « Mijn algemene risicobeoordeling »

De praktische handleiding en de tabel "Mijn algemene risicobeoordeling" vormen een instrument dat u moet helpen bij het uitvoeren van uw algemene risicobeoordeling van WG/FT (1e stap van de risicogebaseerde aanpak zoals beschreven in de [nieuwsbrief van de FSMA van april 2018](#)).

Het gebruik ervan is facultatief. De FSMA stelt dit instrument ter beschikking van diegenen die het wensen gebruiken om hun algemene risicobeoordeling uit te voeren. Het moet niet verplicht gebruikt worden. U kunt er ook voor kiezen om uw algemene risicobeoordeling volgens een andere aanpak uit te voeren. In elk geval moet u aan de FSMA kunnen aantonen, op basis van documenten, dat uw aanpak voldoet aan de verplichtingen van de wet van 18 september 2017¹.

Als u besluit om de tool te gebruiken, moet u deze indien nodig aanpassen aan de specifieke kenmerken van uw activiteit. **U kent uw activiteit immers beter dan wie ook! Bijgevolg bent u het best geplaatst om te bepalen hoe u de WG/FT-risico's waaraan uw activiteit blootstaat kunt identificeren en hoe u ze kunt evalueren.**

Deze praktische gids is een document dat moet worden gelezen in samenhang met, met name:

- de wet van 18 september 2017,
- het [reglement van de FSMA van 3 juli 2018](#) betreffende de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (bindende tekst), en
- de [gemeenschappelijke richtsnoeren van de Europese Bankautoriteit inzake risicofactoren](#).

¹ Zie in het bijzonder artikel 17, lid 1, van de wet van 18 september 2017.

Het is nuttig eraan te herinneren dat het wettelijke en regelgevende kader met betrekking tot WG/FT rust op een risicogebaseerde benadering, terwijl de bepalingen met betrekking tot embargo's en financiële sancties niet op risico's zijn gebaseerd en altijd moeten worden toegepast, ongeacht het risiconiveau.

3. MIJN ALGEMENE RISICOBEOORDELING

De algemene risicobeoordeling is een proces in drie stappen dat bestaat uit (i) het identificeren van de WG/FT-risico's waaraan u wordt blootgesteld, (ii) deze evalueren en (iii) om, op basis van uw beoordeling, risicocategorieën te definiëren.

De algemene risicobeoordeling moet worden afgestemd op de aard van uw activiteit en op de omvang van uw onderneming.

De tabel "***Mijn algemene risicobeoordeling***" beschikbaar op de website van de FSMA is bedoeld om u te helpen bij het uitvoeren van uw algemene risicobeoordeling door middel van de volgende stappen:

- (i) identificatie van de WG/FT-risicofactoren waaraan uw activiteit is blootgesteld,
- (ii) evaluatie van de combinaties van risicofactoren waarmee uw activiteit het vaakst wordt geconfronteerd, en
- (iii) definitie van de risicosituaties waarmee uw activiteit het vaakst wordt geconfronteerd, evaluatie van deze situaties en, op basis van uw evaluatie, definitie van risicocategorieën.

De tabel bevat onder het tabblad « definitie van termen » de definitie of verklaring van bepaalde gebruikte termen zoals « uiteindelijk begunstigde », « derde landen met een hoog risico », « land onderworpen aan sancties of embargo's », « een staat zonder of met een lage belasting » en « politiek prominente persoon ».

Hoe de tabel « *Mijn algemene risicobeoordeling* » invullen?

3.1. Identificatie van de WG/FT-risico's

De algemene risicobeoordeling WG/FT wordt uitgevoerd op het niveau van uw onderneming en bestaat, in een eerste fase, uit het identificeren van de risico's waaraan u objectief wordt blootgesteld, rekening houdend met uw activiteit en de manier waarop u deze uitoefent.

Bij uw algemene risicobeoordeling moet u, verplicht, rekening houden met:

- de kenmerken van uw klanten;
- de kenmerken van de producten, diensten of transacties die u aanbiedt;
- de betrokken landen of geografische gebieden;
- de distributiekkanalen die u gebruikt;
- de variabelen die zijn opgenomen in bijlage I van de wet van 18 september 2017, namelijk:
 - het doel van een rekening of een relatie,
 - de omvang van de activa die door een cliënt worden gedeponneerd of de omvang van de gesloten verrichtingen,
 - de regelmaat of de duur van de zakelijke relatie;

- de indicatieve factoren die wijzen op een potentieel hoger risico als bedoeld in bijlage III van de wet van 18 september 2017;
- de relevante bevindingen van het meest recent opgemaakte verslag door de Europese Commissie overeenkomstig artikel 6 van Richtlijn 2015/849²;
- de relevante bevindingen van de meest recente nationale risicobeoordelingen die door de coördinerende instanties zijn opgesteld overeenkomstig artikel 68 van de wet van 18 september 2017;
- de relevante bevindingen van de meest recente sectorale risicobeoordeling, en
- alle andere relevante informatie.

U kunt bij uw algemene risicobeoordeling ook rekening houden met de factoren die wijzen op een potentieel lager risico als bedoeld in bijlage II van de wet van 18 september 2017.

De tabel opgenomen in het tabblad « **Mijn algemene risicobeoordeling** » bevat een lijst met risicofactoren die kunnen bijdragen aan het verhogen of verlagen van WG/FT-risico's en die mogelijk relevant zijn bij het uitvoeren van een activiteit als verzekeringstussenpersoon. De bovengenoemde risicofactoren zijn gegroepeerd in 4 verschillende tabellen, in functie van de betreffende risicogroepen: (i) klanten, (ii) producten, diensten of verrichtingen, (iii) landen of geografische gebieden en (iv) distributiekkanalen. Duid in elke tabel de risicofactoren aan waaraan uw activiteit is blootgesteld.

Hou er rekening mee dat de lijst met risicofactoren niet exhaustief is. Het is daarom noodzakelijk om de tabel te vervolledigen met de risicofactoren waaraan uw activiteit is blootgesteld en die niet in de tabel zijn opgenomen. Voor dit doel is in elk van de vier tabellen een rubriek « andere risicofactoren (specifiek voor uw organisatie) » toegevoegd.

Wij vestigen uw aandacht op het feit dat de algemene risicobeoordeling een oefening is die specifiek is voor uw onderneming en uw activiteit. Het is daarom essentieel dat u de WG/FT-risico's eigen aan uw activiteit correct identificeert, rekening houdend met de kenmerken van uw klanten, de producten, diensten of transacties die u aanbiedt, de betrokken landen of geografische gebieden en de distributiekkanalen die u gebruikt!

3.2. Evaluatie van de geïdentificeerde WG/FT-risico's

In een tweede stap is het noodzakelijk om de risico's WG/FT te evalueren die u hebt geïdentificeerd als relevant voor uw activiteit.

Deze beoordeling kan in twee opeenvolgende stappen worden uitgevoerd waarbij, afhankelijk van het geval, de eerste stap mogelijk niet nodig is ³ :

3.2.1. WG/FT-risicobeoordeling binnen elke groep

Binnen elk van de groepen (dwz "klanten", "producten/diensten/verrichtingen", "land / geografische gebieden" en "distributiekkanalen") groepeer u verschillende risicofactoren die combinaties vormen

² Richtlijn (EU) 2015/849 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn 2006/70/EG van de Commissie.

³ De stap waarnaar wordt verwezen in 3.2.1. is bedoeld om, waar nodig, de beschrijving en beoordeling van het risiconiveau in verband met de in 3.2.2. genoemde situaties te vergemakkelijken.

waarmee u in het kader van uw activiteit het vaakst wordt geconfronteerd. Binnen de groep “klanten” kunt u bijvoorbeeld, afhankelijk van uw activiteit, een combinatie maken met de naam “klanten met woonplaats in België die PPP’s zijn” die u onderscheidt van de combinatie “klanten met woonplaats in België die niet PPP’s zijn”.

Vervolgens associeert u met elk van de aldus vastgestelde combinaties een risiconiveau (bijvoorbeeld: laag, standaard, hoog)⁴. Daarbij houdt u in ieder geval rekening met het doel van de relatie, de omvang van de gesloten transacties en de regelmaat of duur van de zakelijke relatie⁵.

Verantwoord vervolgens uw beoordeling van het risiconiveau van elke combinatie van risicofactoren in de kolom "verantwoording". Deze verantwoording is erg belangrijk, omdat uw algemene risicobeoordeling moet worden gedocumenteerd en moet worden gerechtvaardigd tegenover de FSMA. Dit zal het ook gemakkelijker maken om de periodieke herziening en actualisering van de risicobeoordeling uit te voeren.

3.2.2 Beoordeling van het WG/FT-risiconiveau in verband met elke situatie

In een tweede stap (of onmiddellijk indien de stap beschreven onder punt 3.2.1 niet nodig bleek), identificeert u de situaties waarmee u het meest geconfronteerd wordt in de context van uw activiteit. U beschrijft deze situaties in de tabel "III. Definitie van situaties en indeling in risicocategorieën" in de rubriek "situaties".

U vormt de "situaties" door de combinaties van risicofactoren die u binnen elke risicogroep hebt vastgesteld. Als u de in punt 3.2.1 bedoelde stap niet hebt uitgevoerd omdat deze voor uw activiteit niet nodig bleek, stelt u de situaties samen door de risicofactoren te combineren die u binnen elke risicogroep hebt vastgesteld.

Een situatie zou bijvoorbeeld kunnen zijn: “PPP-klanten die in België gedomicilieerd zijn en een tak 23 afsluiten in fysieke aanwezigheid van de partijen, uw activiteit wordt uitsluitend in België uitgeoefend”.

Vervolgens vermeldt u de risiconiveaus die u aan elk van de relevante combinaties hebt toegekend, respectievelijk in de kolommen "klanten", "producten/diensten/transacties", "landen/geografische gebieden" en "distributiekkanalen" van de tabel in punt III.

Als we het bovenstaande voorbeeld nemen, de regel die overeenkomt met deze situatie in tabel III zou als volgt kunnen worden samengesteld:

Situaties	Klanten	Producten/ diensten/ transacties	Landen/ geografische gebieden	Distributiekkanalen
PPP-klanten die in België gedomicilieerd zijn en een tak 23 afsluiten in fysieke aanwezigheid van de partijen, uw activiteit wordt uitsluitend in België uitgeoefend.	Hoog	Hoog	Laag	Laag

⁴ U zou ook een scoresysteem kunnen gebruiken.

⁵ Variabelen bedoeld in bijlage I van de wet van 18 september 2017.

3.3 Definitie van de risicocategorieën

U kent vervolgens een risiconiveau toe aan elk van de situaties die u hebt gedefinieerd. Om dit te doen, kunt u ook beslissen om meer gewicht toe te kennen aan bepaalde risicofactoren die u als bijzonder relevant beschouwt, of, omgekeerd, minder gewicht toe te kennen aan bepaalde risicofactoren die u als minder belangrijk zou beschouwen.

In de tabel « ***Mijn algemene risicobeoordeling*** » worden, bij wijze van voorbeeld, drie risicocategorieën voorgesteld die overeenkomen met verschillende risiconiveaus (laag risico, standaard risico, hoog risico). Afhankelijk van uw grootte en de aard van uw bedrijf, kunt u besluiten om meer risicocategorieën te definiëren. Eventueel, en voor zover dit effectief kan worden gerechtvaardigd, kunt u er ook voor kiezen om het aantal risicocategorieën te verminderen, maar u moet in elk geval minstens twee risicocategorieën opgeven, waarbij één categorie de standaard risicosituaties groepeerst en de andere categorie, de hoge risico's.

Situaties die identieke waakzaamheidsmaatregelen vereisen, worden ingedeeld in dezelfde risicocategorie⁶.

Opgelet: sommige risicofactoren impliceren op zich al dat een situatie wordt ingedeeld in een risicocategorie met een hoger dan normaal risiconiveau, met name die situaties waarbij de toepassing van verhoogde waakzaamheidsmaatregelen vereist is⁷ (bijv. klanten gevestigd in derde landen met een hoog risico, operaties in verband met een "belastingparadijs", transacties met PPP's, leden van hun familie of personen waarvan bekend is dat ze naaste geassocieerden zijn).

Ter herinnering: de wet van 18 september 2017 bepaalt dat wanneer u de identiteit van een klant, zijn lasthebbers of zijn uiteindelijk begunstigden binnen de opgelegde termijnen niet kan identificeren of verifiëren, of het doel en de aard van de zakelijke relatie of de voorgenomen occasionele verrichting niet kan beoordelen, u geen zakelijke relatie met deze klant mag aangaan en geen verrichting voor deze klant mag uitvoeren.

Zorg ervoor dat u het risiconiveau dat u met de gedefinieerde situaties associeert, rechtvaardigt om uw evaluatie te documenteren!

Zorg er ook voor dat u uw tabel « ***Mijn algemene risicobeoordeling*** » dateert. Dit zal ervoor zorgen dat u een historiek van de opeenvolgende updates kunt bijhouden.

⁶ Op deze manier kunt u uw klantacceptatiebeleid vaststellen of aanvullen, zodat degenen die contact met klanten hebben, eenvoudig de waakzaamheidsmaatregelen kunnen bepalen die moeten worden vastgesteld volgens de situatie die voor hen ligt.

⁷ Zie titel 3, hoofdstuk 2 van de wet van 18 september 2017.

Bewaar het bestand « ***Mijn algemene risicobeoordeling*** » zorgvuldig, het zal u helpen om de andere stappen uit te voeren die vereist zijn door de wet van 18 september 2017 en om te voldoen aan de verzoeken van de FSMA met betrekking tot uw naleving van deze wet.

Bijlage :

- *FSMA 2025 13-1 / Tabel Excel : « Mijn algemene risicobeoordeling »*